

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA KOMISJA KWALIFIKACYJNA

Warszawa, 31 października 2023 r.

Stanowisko Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej IARP

Sukcesja z uprawnieniami. Jak rozumieć pojęcia „projekty powtarzalne” i „projekty typowe” występujące w decyzjach wydawanych w latach 1974 – 1994

Następstwo prawne

Wyjaśnienie treści decyzji jest środkiem prawnym służącym wyjaśnieniu niejasności w jej treści, które powodują, że rozstrzygnięcie organu jest dla strony niejasne. Zgodnie z wyrokami sądów nie jest prawidłowe, aby w trybie art. 113 k.p.a. „dokonywać interpretacji przepisów prawa, gdyż wówczas mielibyśmy do czynienia z wykładnią prawa, a nie z wyjaśnieniem treści decyzji. Określony przepisem art. 113 § 2 k.p.a. zakres działania organu jest więc ograniczony wyłącznie do wyjaśniania wątpliwości co do znaczenia zawitych lub niejednoznacznych sformułowań zawartych w osnowie decyzji i po części w jej uzasadnieniu, ale tylko wówczas, gdy jest to konieczne do odkodowania treści jej sentencji” (wyrok WSA w Gliwicach z dnia 20 lutego 2019 r., sygn. II SA/GI 964/18). Sądy podkreślają również, że wniosek strony o wyjaśnienie treści decyzji zgłoszony w trybie art. 113 § 2 k.p.a. nie może zmierzać do uzyskiwania interpretacji przepisów prawa, wprowadzonych po wydaniu decyzji (Wyrok WSA w Warszawie z dnia 6 października 2015 r., sygn. VI SA/Wa 1531/15).

Wykładni co do możliwości wykonywania konkretnych czynności w kontekście posiadanych uprawnień dokonuje organ administracji architektoniczno-budowlanej na gruncie konkretnej sprawy. Sądy wskazują również, że: „W postępowaniu w trybie art. 113 § 2 k.p.a. organ ma tylko obowiązek określić żądanie strony i dokonać jego konfrontacji z treścią wydanego w sprawie rozstrzygnięcia, którego wyjaśnienia domaga się strona, zmierzając do oceny, czy decyzja zawiera niejasności. Wyjaśnienie wątpliwości co do treści decyzji nie może natomiast stanowić konkurencji, ani alternatywy dla określenia praw i obowiązków strony na podstawie prawa materialnego, bądź też dokonywać ustaleń poza treścią decyzji” (wyrok WSA w Poznaniu z dnia 28 kwietnia 2021 r., sygn. II SA/Po 609/20”.

Właściwe organy Izby Architektów są uprawnione do wyjaśniania treści decyzji o nadaniu uprawnień budowlanych (do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie) wyłącznie w specjalności architektonicznej. Dotyczy to również architektów, którzy na podstawie „starych” przepisów posiadają prawo do projektowaniem konstrukcji budynków. Uprawnienie to nie dotyczy techników i inżynierów budownictwa, posiadających decyzje w specjalności konstrukcyjno – budowlanej, posiadających prawo do wykonywania niektórych czynności w zakresie projektowania architektonicznego, wydawanych na podstawie ustawy z dnia 24 października 1994 r. Prawo budowlane. Naczelną zasadą w analizowaniu

konkretnych przypadków jest ta, że zakres uprawnień należy odczytywać zgodnie z treścią decyzji o ich nadaniu i w oparciu o przepisy będące podstawą ich nadania.

Niezależnie od wyjaśnienia treści decyzji Izba Architektów RP jest uprawniona do przedstawienia stanowiska co do brzmienia niektórych przepisów budzących poważne wątpliwości. Takie stanowiska mogą być pomocne dla organów administracji architektoniczno-budowlanej. Nie stanowią one jednak wiążącej wykładni przepisów prawa. Stanowisko takie wydaje się niezbędne w odniesieniu do pojęć „adaptacji projektów typowych” oraz „projektów powtarzalnych”.

Uprawnienia wydane przed 1 stycznia 1995 r. do adaptacji projektów typowych i powtarzalnych innych budynków

Większość wniosków w sprawie wyjaśnienia treści decyzji lub interpretację przepisów w odniesieniu do obecnie obowiązujących, dotyczy decyzji wydanych w latach 1974 do 1994 r., których podstawę prawną stanowiło rozporządzenia Ministra Gospodarki terenowej i Ochrony Środowiska z 20 lutego 1975 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz.U. Nr 8, poz. 46 ze zm.).

Zgodnie z tym rozporządzeniem - § 6 ust. 3 *„Osoby posiadające przygotowanie zawodowe do pełnienia funkcji obejmujących kierowanie, nadzorowanie i kontrolowanie techniczne budowy lub robót budowlanych w specjalności konstrukcyjno – budowlanej są uprawnione w budownictwie osób fizycznych również do:*

- 1) *sporządzania projektów w zakresie rozwiązań architektonicznych budynków inwentarskich i gospodarczych , **adaptacji projektów typowych i powtarzalnych innych budynków** oraz sporządzania planów zagospodarowania działki, związanych z realizacją tych budynków”.*

Zostało ono zmienione rozporządzeniem Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z 18 lipca 1991 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 299) w sprawie samodzielnych funkcji technicznych. Rozporządzeniem tym wykreślone zostały z przepisów pojęcia - „adaptacja projektów typowych” oraz „w budownictwie osób fizycznych”. Zgodnie z nowym rozporządzeniem § 6 ust. 2 otrzymał brzmienie:

*„Osoby posiadające przygotowanie zawodowe do pełnienia funkcji obejmujących kierowanie, nadzorowanie i kontrolowanie techniczne budowy lub robót w specjalności konstrukcyjno – budowlanej, są uprawnione również do sporządzania projektów w zakresie rozwiązań architektonicznych budynków inwentarskich i gospodarczych, **adaptacji projektów powtarzalnych innych budynków** oraz sporządzania planów zagospodarowania działki związanych z realizacją tych budynków.”*

Pojęcia takie jak „projekty typowe” i „projekty powtarzalne” określone w wówczas obowiązujących przepisach, miały swoje uzasadnienie wynikające z przyjętych zasad rozwoju budownictwa socjalistycznego. W preambule ustawy z **dnia 24 października 1974 r.** Prawo budowlane czytamy: „(...) dążąc do usprawnienia przygotowania i realizacji inwestycji (...) a także usprawnienia działalności organów administracji państwowej w budownictwie”. W tym celu przyjęto art. 11 ustawy, zgodnie z którym „W budownictwie należy stosować w szerokim zakresie unifikację rozwiązań oraz typizację elementów budowlanych i wyposażenia obiektów budowlanych [...]”. Do powyższych wytycznych nawiązywało szereg przepisów ówczesnego prawa. To organy administracji państwowej rozstrzygały o prawidłowości doboru projektów typowych i powtarzalnych oraz prawidłowości rozwiązań architektonicznych obiektów budowlanych. Projekty typowe i powtarzalne, publikowane były w formie urzędowych Katalogów Budownictwa. Tylko takie projekty podlegały zatwierdzeniu. Wszelkie zmiany w projektach typowych

określał Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami. Do ustalania wojewódzkich zestawów projektów obiektów budowlanych zalecanych do powtarzania upoważniony był wojewoda.

W 1996 r. ustawodawca uchylił wszystkie przepisy dotyczące zasad typizacji w budownictwie i zasad uznawania projektów za powtarzalne (uchwała nr 48 Rady Ministrów z 10 kwietnia 1996r. - MP nr 29 poz. 301). Projekty te straciły ważność z chwilą wycofania kart katalogowych. W takiej sytuacji prawnej oczywistym jest, że zakres decyzji dotyczący „*adaptacji projektów powtarzalnych innych budynków*” - określony § 6 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MGPIB z 18 lipca 1991 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie - wygasł, czy inaczej, jest bezprzedmiotowy. Korzystanie z tego uprawnienia nie jest już ani formalnie, ani merytorycznie możliwe. Formalnie, bo ustawa Prawo budowlane nie zna pojęcia prawnego „projekt powtarzalny”. Merytorycznie – bo dawniej, pod rządami poprzedniego prawa, takie projekty uległy dezaktualizacji. W międzyczasie zaszły zasadnicze zmiany przepisów, zwłaszcza techniczno – budowlanych, zmieniły się materiały i technologie, wymagania ładu przestrzennego. Odpowiedzialność za cały projekt ponosi projektant, chociażby wykorzystał elementy cudzego projektu. Jest to zasadniczo inna sytuacja niż w czasach, gdy za zatwierdzenie projektu „typowego lub powtarzalnego” państwo zdejmowało odpowiedzialność zawodową, w części tak zatwierdzonej z autora adaptacji.

Pojęcie - „projekt przeznaczony do wielokrotnego zastosowania” tzw. projekt gotowy

Kolejne rozporządzenia do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego, wydawane kolejno w latach 1998, 2003, 2012, wprowadzają nowe pojęcie „**projekt przeznaczony do wielokrotnego zastosowania**”, który oznacza zupełnie coś innego niż wcześniejszy urzędowy, katalogowy projekt powtarzalny. Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 3 listopada 1998r. - § 4 ust. 3:

„Projekt przeznaczony do wielokrotnego zastosowania, spełniający wymagania rozporządzenia, może być zastosowany jako projekt architektoniczno – budowlany przez projektanta obiektu budowlanego, po przystosowaniu go do wymagań decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz do warunków otoczenia”.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane nie definiuje na nowo pojęcia projektu powtarzalnego. Jednakże definiuje, że jedynym projektem stanowiącym podstawę wydania decyzji o pozwoleniu na budowę lub dokonania zgłoszenia jest projekt budowlany (projekt zagospodarowania działki lub terenu oraz projekt architektoniczno – budowlany, a na etapie realizacji również projekt techniczny). Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego już w 2003 r. potwierdza powyższe stanowisko w piśmie do wojewodów, z dnia 1 lipca 2003 r., znak DPR/MK/I/023/1505/03, zgodnie z którym: „(...) projekt przeznaczony do wielokrotnego zastosowania (tzw. projekt gotowy), po przystosowaniu do warunków konkretnej inwestycji, może stanowić projekt architektoniczno – budowlany, w rozumieniu art. 34 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126 z późn. zm.), będący częścią projektu budowlanego, zatwierdzonego w decyzji o pozwoleniu na budowę.” Ponadto: „Za wszystkie rozwiązania zawarte w projekcie budowlanym odpowiada osoba dokonująca przystosowania projektu gotowego do wymagań decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz warunków otoczenia. Osoba ta jest projektantem w rozumieniu art. 20 Prawa budowlanego, ze wszystkimi wynikającymi z tego faktu prawami i obowiązkami, w związku z czym musi być członkiem właściwej izby samorządu zawodowego (...).”

Reasumując:

1. Projekty typowe i powtarzalne, były to projekty publikowane w rządowych Katalogach Budownictwa, zgodnie z ustawą z dnia 24 października 1974r. To organy administracji państwowej rozstrzygały o prawidłowości doboru projektów typowych i powtarzalnych oraz prawidłowości rozwiązań architektonicznych obiektów budowlanych.
2. Uchylenie w 1996 r. przepisów dotyczących zasad typizacji w budownictwie oraz wejście w życie przepisów ustawy Prawo budowlane z 7 lipca 1994 r. a później przepisów wykonawczych dotyczących szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego spowodowało, że przestało istnieć prawne pojęcie „projekty powtarzalne”, które dotychczas publikowano w formie urzędowych Katalogów Budownictwa.
3. „Projekty powtarzalne” nie mogą być w żadnym wypadku uznawane za „projekty do wielokrotnego wykorzystania” (tzw. gotowe) ze względów formalnoprawnych i merytorycznych, w związku z tym zakres decyzji wydanych przed 1 stycznia 1995 r. dotyczący „*adaptacji projektów powtarzalnych innych budynków*” wygasł, czy też inaczej, jest bezprzedmiotowy.
4. uprawnienia nadane przed 1 stycznia 1995r. należy odnosić do projektu budowlanego i jego części.
5. Jedynym projektem stanowiącym podstawę wydania decyzji o pozwoleniu na budowę lub dokonania zgłoszenia jest projekt budowlany (projekt zagospodarowania działki lub terenu oraz projekt architektoniczno – budowlany, a na etapie realizacji również projekt techniczny).
6. Projekt przeznaczony do wielokrotnego zastosowania (tzw. projekt gotowy), po przystosowaniu do warunków konkretnej inwestycji, może stanowić projekt architektoniczno – budowlany, będący częścią projektu budowlanego, zatwierdzonego w decyzji o pozwoleniu na budowę;
7. Za wszystkie rozwiązania zawarte w projekcie budowlanym odpowiada osoba dokonująca przystosowania projektu gotowego do wymagań miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz warunków miejscowych. Osoba ta jest projektantem w rozumieniu art. 20 Prawa budowlanego, ze wszystkimi wynikającymi z tego faktu prawami i obowiązkami.